

**Sprawozdanie z realizacji
Programu przeciwdziałania przemocy
w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy
w rodzinie dla miasta Wałbrzycha
na lata 2021-2025
oraz Programu działań profilaktycznych
w zakresie specjalistycznej pomocy dzieciom
w rodzinach zagrożonych przemocą dla miasta
Wałbrzycha na lata 2021-2025**

Wałbrzych, luty 2022 rok

Przemoc stanowi jeden z głównych problemów społecznych, zwłaszcza pod postacią przemocy domowej. Badania na potrzeby diagnozy problemów społecznych (Diagnoza Problemów Społecznych Wałbrzycha; 2019) wskazały, że 31% respondentów zna osobę, która doznaje przemocy domowej – oprócz tego inne 19% z tej samej grupy udzieliło odpowiedzi 'nie wiem'. Liczby te wskazują na bardzo duże rozpowszechnienie tego zjawiska w społeczeństwie i fakt, że każdy z nas może mieć w swoim otoczeniu osobę, która doświadcza przemocy w swoim środowisku domowym lub ją stosuje.

Przemoc domowa jest o tyle trudniejsza w identyfikacji i zwalczaniu, że dotyczy najbliższych środowisk osób jej doświadczających – ich rodzin i bliskich. W wymienionym już wcześniej źródle – diagnozie problemów społecznych Wałbrzycha spośród badanej grupy dzieci i młodzieży, która deklarowała doświadczanie przemocy, aż 35% sprecyzowało, że była to przemoc ze strony członka rodziny (ojca, matki lub rodzeństwa). W świetle tych danych zauważyć można jak szczególnie ważne są działania (profilaktyczne, pomocowe) kierowane do całych środowisk rodzinnych oraz odnajdywanie odpowiednich możliwości dotarcia do nich.

Przemoc domowa, z racji obecności w najbliższym otoczeniu rodzinnym, przez dziesiątki lat uważana była mylnie za sprawę prywatną. Często usłyszeć można, że zajmowanie się problemem przemocy domowej w ramach rodziny jest określane jako „publiczne pranie domowych brudów” czy „wywlekanie prywatnych problemów”, co wpływa w niezwykle negatywny sposób na motywację do zgłaszania przypadków przemocy przez osobę, która jej doznaje lub która jest jej świadkiem. Walka z właśnie tego typu szkodliwymi przekonaniami stanowi główny cel profilaktyki ukierunkowanej na przeciwdziałanie temu szkodliwemu zjawisku – obalenie krzywdzących stereotypów i jasny przekaz traktujący o tym, że żadne przysłowia, powiedzenia czy żarty nie usprawiedliwiają jakichkolwiek działań przemocowych i każde tego typu zjawisko jest przestępstwem w rozumieniu Kodeksu Karnego.

W celu zmniejszenia zjawiska przemocy podejmowane były działania zapisane w Programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla miasta Wałbrzycha na lata 2021-25 (Uchwała Rady Miejskiej Wałbrzycha nr XXIX/307/20) oraz Programie profilaktycznym w sprawie specjalistycznej pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą dla Miasta Wałbrzycha na lata 2021-25 (Uchwała Rady Miejskiej Wałbrzycha nr XXIX/309/20).

**W ramach realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w 2021 roku
prowadzono:**

**1. Punkt Konsultacyjny Niebieskiej Linii dla osób zagrożonych bądź dotkniętych
przemocą w rodzinie – poradnictwo indywidualne.**

W ramach pomocy świadczonej na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie pracownicy Działu Profilaktyki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu prowadzili poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i terapeutyczne w Centrum Aktywności Lokalnej, przy ul. Mickiewicza 26, gdzie znajduje się siedziba działu.

Ze wsparcia skorzystało 57 osób, którym udzielono 122 porady.

**Liczby osób doświadczających przemocy oraz udzielonych porad przez specjalistów
Działu Profilaktyki w latach 2017-2021.**

Osoby doświadczające przemocy zgłaszające się do punktu konsultacyjnego					
Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób	72	52	56	61	57
Liczba porad	174	151	170	176	122

Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalisty w zakresie doświadczania przemocy utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie. W 2020 roku liczba osób i porad była większa, co było spowodowane tym, że osoby, które doświadczały przemocy w czasie pandemii, objęte były wsparciem poprzez rozmowy telefoniczne (w 2020 roku wsparcie udzielane było głównie telefonicznie).

W ramach działań kierowanych do osób stosujących przemoc prowadzono: indywidualne poradnictwo na temat konsekwencji stosowania przemocy, motywowano do udziału w programie grupy korekcyjno-edukacyjnej prowadzonej przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia oraz do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby uzależnione. Osoby doświadczające przemocy otrzymywały pomoc w formie indywidualnej.

Ze wsparcia specjalistów działu skorzystało 30 osób, którym udzielono 80 porad.

Liczba osób stosujących przemoc oraz udzielonych porad przez specjalistów Działu Profilaktyki w latach 2017-2021.

Osoby stosujące przemoc zgłaszające się do punktu konsultacyjnego					
Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób	16	15	31	33	30
Liczba porad	61	34	76	54	80

Od 2019 roku liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy pozostaje na podobnym poziomie. Zwiększyła się natomiast w ostatnim roku liczba porad udzielanych w/w osobom.

2. Warsztaty edukacyjne dla rodziców - Grupa dla Rodziców.

W 2021 roku Dział Wspierana Rodziny zorganizował dwie edycje warsztatów „Szkoła dla rodziców i wychowawców” których celem było wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz zmiana postaw wychowawczych na takie, które by zapobiegały lub minimalizowały wystąpienie zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży. Warsztaty skierowane są dla rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Zajęcia prowadzone były przez dwóch pedagogów, będących certyfikowanymi realizatorami „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców”. Warsztaty obejmowały w swoim zakresie cykl 10 spotkań, każde spotkanie poświęcone było innemu zagadnieniu: tj. Wprowadzenie – akceptacja, granice, emocje, współpraca, kary, konflikty, samodzielność, wpisywanie dziecka w rolę czy pochwały.

Liczba osób skierowanych oraz kończących warsztaty prowadzone przez pracowników DWR.

I edycja warsztatów „Szkoła dla rodziców” 03.03.2021- 12.05.2021	
Ilość osób skierowanych na warsztaty	Ilość osób, które ukończyły warsztaty
24 osób	10 osób
II edycja warsztatów „Szkoła dla rodziców” 22.09.2020- 24.11.2021	
Ilość osób skierowanych na warsztaty	Ilość osób, które ukończyły warsztaty
27 osób	10 osób w tym 1 mężczyzna

Efektywność realizacji i ukończenia przez klientów Szkoły dla Rodziców jest zależna od następujących czynników:

- Ostatnie edycje odbywały się bez możliwości sprawowania opieki nad dziećmi podczas prowadzenia zajęć więc rodzice, którzy nie mieli z kim zostawić dzieci, nie mogli brać udziału w zajęciach.
- Częste zakażenia wirusem SARS – CoV 19 i przebywanie na kwarantannie
- Zaświadczenie o ukończeniu otrzymują tylko osoby, które na 10 spotkań, mają minimum 8 obecności.
- Przyczyny losowe: zabezpieczenie dzieci, zagrożone ciąży, powrót do nałogów.

3. Działania profilaktyczne – warsztaty, szkolenia, spotkania edukacyjne, działania środowiskowe w terenie.

Z uwagi na sytuację wywołaną pandemią, działania profilaktyczne w szkołach, w pierwszym kwartale, prowadzone były w formie on-line. Od kwietnia zajęcia prowadzone były w bezpośrednim kontakcie z uczniami. W ramach tych działań rozpowszechniano materiały informacyjne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, prowadzono działania edukacyjne kierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

- Przemoc domowa, rówieśnicza, konflikty, agresja, cyberprzemoc.

Celem prowadzonych warsztatów edukacyjnych było zwiększenie wiedzy na temat rodzajów przemocy i dostarczenie informacji, jak reagować w sytuacjach trudnych, uwrażliwienie uczniów na przejawy agresji i przemocy, uświadomienie możliwości przeciwstawienia się zachowaniom agresywnym, uwrażliwienie na potrzeby innych oraz zachęcenie do poszukiwania wspólnych rozwiązań w trudnych sytuacjach konfliktowych. Podczas warsztatów uczniowie dowiedzieli się, czym jest przemoc, jakie są rodzaje przemocy i dlaczego nie powinno się jej stosować, jak unikać przemocy i dlaczego powinno się reagować na każdy objaw przemocy, co to jest cyberprzemoc i dlaczego nie powinno się jej stosować, jak chronić się przed cyberprzemocą, co można zrobić, gdy jest się świadkiem cyberprzemocy. Realizowane warsztaty miały na celu poszerzenie świadomości młodzieży odnośnie zachowań agresywnych i konfliktowych oraz usprawnienie poprawnej komunikacji i pokazanie w jaki sposób radzić sobie w trudnych sytuacjach. Uczniowie zdobyli informacje dotyczące radzenia sobie z emocjami oraz konstruktywnych sposobów ich rozładowania. W warsztatach wzięło udział 134 uczniów.

- Szkolenie „Procedura Niebieska Karta” dla przedstawicieli służb zobowiązanych do jej realizacji”.

Szkolenie zostało przeprowadzone przez eksperta Stowarzyszenia Na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”. W szkoleniu wzięli udział pracownicy socjalni, przedstawiciele Policji, Zespołu Interdyscyplinarnego, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, psychologzy Działu Profilaktyki. Szkolenie obejmowało tematykę z zakresu zakładania Niebieskiej Karty, uruchamiania procedury, powoływania i pracy grup roboczych, roli Zespołu Interdyscyplinarnego, rozróżnienia konfliktu i przemocy, ustalania planu pomocy dla osoby doświadczającej i stosującej przemoc, dialog motywacyjny w rozmowie z osobą stosującą przemoc.

W szkoleniu wzięło udział 50 osób.

- Szkolenie „Procedura Niebieska Karta” dla kadry pedagogicznej.

Szkolenie przeprowadzone przez specjalistę Działu Profilaktyki, którego celem było zapoznanie nauczycieli z obszarem formalnym procedury oraz podejściem do osoby stosującej i doświadczającej przemocy. Ponadto omówiono zmiany prawne dotyczące krzywdzenia dzieci, mówiące o obowiązku zgłaszania przestępstw w stosunku do dzieci. Szkolenie miało na celu podniesienie kompetencji z zakresu przemocy oraz stosowanych procedur.

W szkoleniu wzięło udział 20 nauczycieli.

- „Kampania Ławkowa”

We wrześniu i w grudniu na ławkach placu Magistrackiego i w Rynku, zostały rozwieszone zalaminowane hasła antyprzemocowe, tworzone przez wychowanków Placówek Wsparcia Dniennego, które mają na celu uwrażliwiać mieszkańców Wałbrzycha na zjawisko przemocy. Kampania realizowana jest od kilku lat i na stałe wpisała się w działania osób instytucji pomocowych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

- Kampania „Widzę, Słyszę, Reaguje”.

Kampania prowadzona m.in. podczas działań środowiskowych. Polega na edukacji dotyczącej sposobów reagowania w przypadku bycia świadkiem lub doświadczania sytuacji trudnych takich jak przemoc, agresja czy zagrożenia niesione przez używki. W ramach kampanii organizowana jest akcja pod nazwą „Spotkania pod parasolem”, podczas której

pracownicy Działu Profilaktyki razem z asystentami rodziny, przedstawicielami Policji i Straży Miejskiej odwiedzają najbardziej ruchliwe punkty dzielnic takich jak Śródmieście czy Piaskowa Góra i rozmawiają z przechodzącymi mieszkańcami na temat reagowania w sytuacjach trudnych a także dystrybuują materiały promocyjne związane z tym ważnym zagadnieniem i opatrzone logiem kampanii – trzema reagującymi małpkami. Kampania realizowana była od lipca do września.

• „16 dni przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć”

16 Dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na Płeć to międzynarodowa kampania, organizowana przez Women’s Global Leadership Institute, która poświęcona jest wspieraniu i koordynacji pracy mającej na celu zlikwidowanie przemocy ze względu na płeć na poziomie lokalnym, państwowym i międzynarodowym. Na akcję wybrano dni pomiędzy 25 listopada tj. Międzynarodowym Dniem Przeciw Przemocy Wobec Kobiet a 10 grudnia tj. Międzynarodowym Dniem Praw Człowieka, aby symbolicznie zaznaczyć związek pomiędzy przemocą wobec kobiet a naruszaniem praw człowieka i by podkreślić, iż przemoc wobec kobiet jest pogwałceniem praw człowieka. Wspólnym celem osób i organizacji z całego świata, zaangażowanych w Kampanię 16 Dni Akcji, jest wyeliminowanie wszelkich form przemocy wobec kobiet poprzez rozwój świadomości, iż przemoc ze względu na płeć stanowi pogwałcenie praw człowieka; wzmocnienie lokalnych struktur przeciwdziałających przemocy wobec kobiet; budowanie powiązań pomiędzy lokalnymi i międzynarodowymi inicjatywami na rzecz powstrzymania przemocy wobec kobiet; zastosowanie metod pozwalających na rozwijanie i odkrywanie nowych i skutecznych strategii; wzmocnienie solidarności kobiet na całym świecie, organizujących się by przeciwdziałać przemocy wobec kobiet; tworzenie narzędzi nacisku na rządy, aby wywiązały się z obietnic powstrzymania przemocy wobec kobiet.

Dział Profilaktyki angażując się w międzynarodową akcję szesnastu dni, stara się objąć swoim działaniem wszystkie osoby zagrożone przemocą oraz osoby z ich otoczenia. W tym czasie umieszczane są citylighty informujące o zagrożeniach związanych z przemocą oraz zachęcające do reagowania na wszelkie jej objawy oraz informacje, gdzie można otrzymać pomoc i wsparcie. Na stronie internetowej Ośrodka zamieszczane są artykuły, których celem jest edukacja na temat przemocy. Na ławkach na Placu Magistrackim i w Rynku zamieszczane są hasła antyprzemocowe zachęcające do reagowania na wszelkie formy przemocy.

W ramach akcji organizowany jest happening kampanii „Biała Wstążka”, podczas której uczestnicy marszu rozdają mieszkańcom Wałbrzycha silikonowe bransoletki z hasłami antyprzemocowymi i białą wstążeczką – symbolem walki z przemocą domową.

4. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.

W omawianym okresie sprawozdawczym do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 255 Niebieskich Kart, z czego 68 kart, w których pokrzywdzonymi są małoletni. W 42 rodzinach procedura Niebieskie Karty uruchamiana była wielokrotnie. W roku 2021 prowadzonych było łącznie 521 procedury Niebieskie Karty.

- W 2021r. 255 grup roboczych, w ramach ich pracy odbyło się 1600 posiedzeń. W grupach roboczych wzięli udział: pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, funkcjonariusze dzielnicowi Komendy Miejskiej Policji w Wałbrzychu, specjaliści zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dziale Profilaktyki - pedagodzy, psychologzy, terapeuci uzależnień, ponadto pedagodzy szkolni i inni członkowie ZI. Na spotkania grupy roboczej zapraszano osoby dotknięte przemocą, diagnozowano sytuację ich rodzin, objęto indywidualnym planem pomocy, proponowano i podejmowano działania pomocowe. Następnie podejmowano działania w stosunku do osoby, wobec której istniało podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań, przekazywano informacje o konsekwencjach popełnianych czynów, motywowano do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych. Osobę nadużywającą alkohol, wobec której istniało podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie członkowie grupy roboczej kierowali do MKRPA.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego. Na posiedzeniach wręczono powołania Zespołu Interdyscyplinarnego dla nowych członków zespołu. Omówiono działalność grup roboczych. W ramach posiedzeń omówiono zjawisko przemocy z przedstawicielami instytucji oraz współpracy pomiędzy instytucjami. Zakończono postępowanie w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury Niebieskie Karty w 271 sprawach tj. w przypadku ustania przemoc w rodzinie i zrealizowania indywidualnego planu pomocy oraz gdy grupa robocza rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań. O zakończeniu procedury powiadomiono wszystkie podmioty, które w niej uczestniczyły. Obecnie postępowanie toczy się w 204 sprawach.

Zestawienie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2021

o

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba "NK"	234	231	315	255
Liczba spotkań GR	1591	1228	850	1600
Liczba spraw zamkniętych	289	204	192	271
Liczba spraw w toku	120	141	248	204
Liczba spotkań ZI	4	4	3	4

Podkreślić należy, że § 18 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” jasno określa sytuacje, w których może dojść do zakończenia procedury. Są to:

- 1) ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, albo:
- 2) rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań.

Procedurą NK z podziałem na płeć oraz liczbę dzieci objętych wsparciem w latach 2018-2021.

	Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba osób objętych pomocą ZI w tym:	Kobiety	298	227	339	190
	Mężczyźni	283	58	57	16
	Dzieci	248	105	81	68

Liczba założonych NK przez podmioty uprawnione.

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba założonych NK przez MOPS	75	85	48	52
Liczba założonych NK przez Policję	154	140	261	185
Liczba NK założona przez inne uprawnione podmioty	4	6	6	18

Na przestrzeni 4 lat najczęściej procedurę NK zakładała Policja. Wzrosła liczba zakładanych NK przez inne podmioty uprawnione tj. oświatę - 12 NK, służbę zdrowia - 2 NK. W pozostałych przypadkach procedura NK zakładana była przez inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej i przekazywana zgodnie z właściwością organu, w którym zamieszkiwały czy przebywały osoby.

Do wszczęcia procedury Niebieskie Karty zobowiązane są – zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – jednostki policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia oraz gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Liczba wszczynanych postępowań przez ZI w stosunku do osób stosujących przemoc w latach 2018-2021.

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba złożonych wniosków do Prokuratury	25	47	48	61
Liczba złożonych wniosków do MKRPA	10	5	16	6

Wszczęcie procedury NK nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. Najczęściej wnioski złożone przez ZI do Prokuratury, dotyczyły krzywdzonych dzieci oraz osób starszych.

Od 30 listopada 2020r. obowiązuje nowa procedura szybkiego reagowania wobec sprawców przemocy domowej. Zapewnia ona możliwość szybkiego izolowania osoby stosującej przemoc od osoby dotkniętej przemocą. Tym samym Policja dysponuje nowym

środkiem reagowania na przemoc domową (i spowodowane nią zagrożenie), jakim jest **nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Zgodnie z nowymi przepisami, jeżeli **członek rodziny wspólnie zajmujący mieszkanie** swoim **zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie**, osoba dotknięta przemocą może żądać, aby, sąd zobowiązał go do opuszczenia mieszkania.

Liczba osób z nakazem opuszczenia mieszkania i zakazem zbliżania się od momentu wejścia w życie ustawy.

Rok	XII 2020	2021
Nakaz opuszczenia mieszkania i zakaz zbliżania	2	31

W ramach procedury NK w omawianym okresie sprawozdawczym członkowie grup roboczych uczestniczyli w szkoleniu online „Podstawy prawne oraz psychologiczne interwencji w przypadku przemocy wobec dziecka”, „Terapia systemowa i jej zastosowanie w przypadku przemocy w rodzinie” oraz szkoleniu stacjonarnym z zakresu „Realizacji procedury Niebieskie Karty” oraz prowadzenia procedury Niebieskie Karty.

5. Działalność Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w Wałbrzychu został utworzony z dniem 1 maja 2013r. Uchwałą Nr XLVI/437/2013 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 28 marca 2013r. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wałbrzychu jest jednym z 35 na terenie Polski, a drugim na terenie Dolnego Śląska.

Ośrodek jest stacjonarną placówką pomocową świadczącą: specjalistyczne poradnictwo dla ofiar przemocy w rodzinie oraz w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia, zapewnienie schronienia dla 30 osób w hostelu Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na okres do trzech miesięcy. Pomoc udzielana jest dla

mieszkańców Wałbrzycha oraz województwa dolnośląskiego, w wyjątkowych sytuacjach udziela wsparcia osobom z terenu całego kraju.

SOW świadczy specjalistyczne poradnictwo dla ofiar przemocy w rodzinie w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia.

Standard podstawowych usług świadczonych przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie obejmuje:

- ✓ zapewnienie schronienia ofierze przemocy w rodzinie oraz dzieciom pozostającym pod jej opieką, bez skierowania i bez względu na dochód, przez okres do trzech miesięcy z możliwością przedłużenia w przypadkach uzasadnionych sytuacją ofiary przemocy w rodzinie,
- ✓ ochronę ofiary przemocy w rodzinie przed osobą stosującą przemoc w rodzinie,
- ✓ udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej i prawnej oraz zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej w przypadku, gdy wymaga tego stan zdrowia ofiary przemocy w rodzinie,
- ✓ rozpoznanie sytuacji ofiary przemocy w rodzinie i ocena ryzyka w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa ofiary lub jej dzieci pozostających pod jej opieką,
- ✓ diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- ✓ opracowanie indywidualnego planu pomocy ofierze przemocy w rodzinie uwzględniającego: potrzeby, cele, metody i czas pomocy,
- ✓ udzielanie poradnictwa:
  - medycznego,
  - psychologicznego,
  - prawnego,
  - socjalnego,
- ✓ prowadzenie grup wsparcia lub grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie,
- ✓ prowadzenie terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie ofiary przemocy w rodzinie oraz nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie,
- ✓ zapewnienie dostępu do pomocy medycznej,
- ✓ ocenę sytuacji dzieci na podstawie przeprowadzonego w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego i udzielanie im wsparcia lub pomocy psychologicznej oraz specjalistycznej pomocy socjoterapeutycznej i terapeutycznej,
- ✓ udzielanie konsultacji wychowawczych,

- ✓ zapewnienie całodobowego okresowego pobytu,
- ✓ zapewnienie pomieszczeń do spania,
- ✓ zapewnienie wspólnego pomieszczenia do pobytu dziennego z miejscem zabaw dla dzieci i miejsca do nauki,
- ✓ zapewnienie ogólnodostępnych łazienek, wyposażonych w sposób umożliwiający korzystanie zarówno przez osoby dorosłe jak i dzieci,
- ✓ zapewnienie miejsca do prania i suszenia,
- ✓ zapewnienie ogólnodostępnej kuchni.

W celu realizacji powyższych zadań Ośrodek zatrudniał w roku 2021 następującą kadrę, których kwalifikacje zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne:

- pedagoga,
- pracownika socjalnego,
- terapeutę,
- psychologa,
- socjoterapeutę,
- prawnika.

Nawiązano współpracę z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej "Piaskowa Góra". Ośrodek kierował klientki wraz z dziećmi na wizyty kontrolne, otrzymywał wsparcie pielęgniarek oraz położnych. Ponadto klienci SOW korzystali ze wsparcia psychiatrów w Przychodni „Anima” oraz „Cogito” oraz w sytuacjach nagłych z pomocy Oddziału Psychiatrycznego Specjalistycznego Szpitala im. dra A. Sokołowskiego.

Osoby przebywające w SOW w latach 2019-2021.

	Wałbrzych 2019r.	Spoza Wałbrzycha 2019r.	łącznie 2019	Wałbrzych 2020r	Spoza Wałbrzycha 2020r.	łącznie 2020r	Wałbrzych 2021r	Spoza Wałbrzycha 2021r	łącznie 2021
Kobiety	25	26	51	13	20	33	11	12	23
Mężczyźni	2	0	2	1	0	2	0	0	0
Dzieci	33	40	73	17	25	42	8	18	26
Liczba osób	61	65	126	31	45	76	19	30	49

Zarówno osoby dorosłe jak i dzieci zostały objęte wsparciem specjalistów. Łącznie w roku 2021 przeprowadzono ogólnie **2132** oddziaływań wspierających dla mieszkańców SOW oraz mieszkańców Wałbrzycha.

Wykaz prowadzonych oddziaływań wspierających dla mieszkańców SOW w latach 2019-2021.

Nazwa oddziaływań	2019 r.	2020 r.	2021 r.
oddziaływania psychologiczne	386	233	100
oddziaływania pedagogiczne i socjalne	984	685	1186
oddziaływania terapeutyczne	357	561	227
Oddziaływania socjoterapeutyczne	72	20	3
oddziaływania prawne	274	303	302
oddziaływania medyczne	126	20	49
Razem	2199	1822	1867

Oddziaływania zewnętrzne w SOW w latach 2019-2021.

Nazwa oddziaływań	2019 r.	2020 r.	2021 r.
oddziaływania psychologiczne	31	44	45
oddziaływania pedagogiczne i socjalne	6	9	120
oddziaływania terapeutyczne	2	17	30
oddziaływania socjoterapeutyczne	0	0	0
oddziaływania prawne	35	59	70
oddziaływania medyczne	0	30	0
Razem	74	159	265

- **oddziaływania psychologiczne** - praca psychologa w SOW koncentruje się wokół sześciu głównych kierunków działań. Pierwszym z nich jest nawiązanie kontaktu z osobą doświadczającą przemocy albo świadkiem przemocy w sposób, który otwiera szansę na konstruktywną współpracę z tymi osobami. Psycholog, poprzez przeprowadzenie wywiadu z klientką i pracę z dostępną dokumentacją, zajmuje się także diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie. Przeprowadzając diagnozę psychologiczną, psycholog ma na celu rozpoznanie potrzeb i zasobów klientki. Zastosowanie wystandaryzowanych, znormalizowanych narzędzi diagnozy psychologicznej, stosowanie ich zgodnie ze sztuką, wykorzystanie danych z obserwacji klientki i przeprowadzonego wywiadu pozwala na opracowanie zaleceń do pracy dla całego zespołu specjalistów. Indywidualizowane, elastyczne podejście do każdej z klientek, daje szansę na dobranie takich metod pracy i propozycji działań, których wdrożenie daje największą szansę na poprawienie sytuacji życiowej osoby. Psycholog prowadzi również bieżące wsparcie psychologiczne, poradnictwo i działania terapeutyczne, monitoruje stan psychologiczny klientki, prowadzi konsultacje wychowawcze dla rodziców. Udziela konsultacji dzieciom – prowadzi obserwację, zajęcia o charakterze terapeutycznym, według zaobserwowanych, ale i zgłoszonych przez rodziców potrzeb.

Oddziaływania psychologiczne w latach 2019-2021.

Nazwa oddziaływań	Przyjęcie stacjonarne 2019r.	Interwencja zewnętrzna 2019 r.	Razem	Przyjęcie stacjonarne 2020r.	Interwencja zewnętrzna 2020 r.	Razem	Przyjęcie stacjonarne 2021r.	Interwencja zewnętrzna 2021 r.	Razem
Nawiązanie kontakty z ofiarą/ świadkiem przemocy w rodzinie	40	1	41	80	11	91	7	6	13
Udzielanie wsparcia psychologicznego i udzielanie konsultacji wychowawczych	176	28	204	80	11	91	43	29	72
Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie	26	0	26	22	11	33	5	8	13
Przeprowadzanie diagnoz	94	0	94	20	0	20	19	1	20
Prowadzenie terapii indywidualnej	0	1	1	20	11	31	18	0	18
Udzielanie konsultacji dzieciom	50	1	51	11	0	11	8	1	9

Przy czym należy podkreślić, że na interwencje zewnętrzne zgłaszały się osoby, które nie zdecydowały się na pobyt w SOW.

- **oddziaływania pedagogiczne i socjalne** - do głównych zadań pedagoga oraz pracownika socjalnego należało prowadzenie oddziaływań edukacyjnych dla rodziców, zajęć z dziećmi, prowadzenie poradnictwa zawodowego, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, przygotowywanie diagnozy rodzinnej, rozpoznawanie sytuacji rodziny oraz jej zasobów umożliwiających wyjście z kryzysu, nawiązywanie współpracy z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz innymi instytucjami pomocy społecznej, udzielanie poradnictwa socjalnego i rodzinnego, a także konsultacji wychowawczych. Ponadto pracownik socjalny prowadził dla mieszkańców hostelu warsztaty edukacyjno-informacyjne dotyczące min. rozwijania umiejętności ochrony w sytuacja zagrożenia, instytucji pomocowych- czym się zajmują jak działają, różnych aspektów przemocy , samopomocy czy motywowania siebie do zmiany. Po każdym zajęciach mieszkanki otrzymywały poradnik/broszurę dotyczącą możliwości rozwiązania problemów i podejmowania działań samopomocowych przy pomocy właściwych instytucji państwowych oraz organizacji społecznych. W roku 2021 w ramach pedagogizacji grupowych przeprowadzono z klientami SOW warsztaty wychowawcze „Wychowanie jako wyzwanie codzienności”. Tematyka zajęć było min.: ustalanie granic, przemoc wobec dzieci-konsekwencje, współdziałanie, kary i nagrody.

Oddziaływania pedagogiczne i socjalne w latach 2019- 2021.

Nazwa oddziaływań	Klienci SOW 2019r.	Interwencje zewnętrzne 2019r.	RAZEM 2019 r.	Klienci SOW 2020r.	Interwencje zewnętrzne 2020r.	RAZEM 2020 r.	Klienci SOW 2021.	Interwencje zewnętrzne 2021r.	RAZEM 2021 r.
Ocena sytuacji rodziny oraz dziecka	126	3	129	61	6	185	36	40	76
Pedagogizacja	121	0	121	167	3	412	186	0	186
Poradnictwo zawodowe	67	0	67	27	0	161	28	0	28
Wywiady środowiskowe	53	0	53	15	0	121	19	0	19
Rozmowy dot. bieżącej sytuacji	321	0	321	95	0	737	301	40	341
Konsultacje z instytucjami (MOPS, sąd, szkoły)	98	3	101	222	0	424	185	0	185
Indywidualny plan pomocy	53	0	53	15	0	121	37	0	37
Zespół okresowej oceny sytuacji	145	0	145	83	0	373	92	0	92
Razem oddziaływań	984	6	990	685	9	694	1186	120	1306

W roku 2021 po wcześniejszej konsultacji z prawnikiem oraz socjoterapeutą odbyły się **52** zespoły okresowej oceny sytuacji. W skład zespołu SOW wchodzi: dyrektor, terapeuta, psycholog, pracownik socjalny, pedagog. Na zespoły zapraszani są pracownicy MOPS: asystenci, pracownicy socjalni oraz kuratorzy sądowi. Ponadto pracownik socjalny prowadził w roku 2021 monitoringi osób, które opuściły SOW (52), zajęcia edukacyjno-informacyjne (15 spotkań), pedagogiczny warsztat grupowy (11 spotkań). W roku 2021r pracownik socjalny oraz pedagog przeprowadzili 60 diagnoz przemocy domowej.

- **oddziaływania terapeutyczne** - terapeuta prowadził terapię indywidualną i grupy terapeutyczne dla osób dorosłych zgłaszających się do Ośrodka, ponadto udzielał konsultacji wychowawczych, prowadził grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. W ostatnim roku, z uwagi na pandemię, z telefonicznego wsparcia terapeuty skorzystało 9 osób niezamieszkujących w hostelu SOW. W roku 2020 w terapii uczestniczyło 23 osoby- klienci SOW - (łącznie terapii indywidualnej 156, grup terapeutycznych 31). Terapeuta wykorzystuje w pracy z klientami terapię TSR- terapia krótkoterminowa skoncentrowana na rozwiązaniu oraz terapię poznawczą MBTC opartą na uważności, terapię akceptacji i zaangażowania ACT. W roku 2021 została uruchomiona grupa rozwojowa dla mieszkanki SOW. Spotkania odbywały się raz w miesiącu.

Oddziaływania terapeutyczne w SOW w latach 2019-2021.

Nazwa oddziaływań	Klienci SOW 2019r.	Interwencje zewnętrzne 2019r.	Klienci SOW 2020r.	Interwencje zewnętrzne 2020r.	Klienci SOW 2021r.	Interwencje zewnętrzne 2021r.
Terapia indywidualna	212	2	389	12	156	30
Terapia grupowa	32	0	32	0	42	0
Terapia dla rodziców	113	0	140	0	71	0
Razem	357	2	561	12	227	30

• **oddziaływania socjoterapeutyczne** - mają za zadanie wspomaganie rozwoju dzieci, szczególnie tych, które przejawiają zachowania społecznie nieakceptowane, łamią ogólnie przyjęte normy i zasady. Polegają one na nauce właściwych zachowań, co powoduje odreagowywanie napięć emocjonalnych i przyswajania umiejętności społecznie akceptowanych. Na zajęciach socjoterapeutycznych dzieci poznają siebie, swoje mocne i słabe strony, zdolności, budują poczucie własnej wartości, rozpoznawać i nazywać emocje, uczucia swoje i innych. Równolegle prowadzona jest *psychoedukacja rodzica*, której celem jest poszerzanie wiedzy na temat rozwoju i wychowania dzieci, co pozwala na lepsze poznawanie i rozumienie ich potrzeb i możliwości. Najważniejsze tematy dotyczą:

- Roli środowiska rodzinnego w rozwoju dziecka.
- Cechy i właściwości dziecka na danym etapie rozwoju.
- Nawyki higieniczne dziecka.
- Trudności dydaktyczne dziecka i sposoby ich przewyżczenia.
- Rozwiązywanie trudności wychowawczych – radzenie sobie z trudnymi zachowaniami dzieci, konsekwencja w wychowaniu.
- Rola mediów w wychowaniu dziecka.
- Racjonalny rozkład dnia – właściwe proporcje między nauką i zabawą, formy organizacji czasu wolnego.

Oddziaływania socjoterapeutyczne w latach 2019-2021.

Nazwa oddziaływań	Klienci SOW 2019	Interwencje zewnętrzne 2019	Klienci SOW 2020	Interwencje zewnętrzne 2020	Klienci SOW 2021	Interwencje zewnętrzne 2021
Grupy socjoterapeutyczne	20	0	10	0	0	0
Zajęcia indywidualne	52	0	10	0	3	0
Razem	72	0	20	0	3	0

- **oddziaływania prawne** - do zadań prawnika należało udzielanie porad prawnych z zakresu prawa karnego, rodzinnego, cywilnego, administracyjnego osobom zgłaszającym się do Ośrodka. W ubiegłym roku ze wsparcia prawnika korzystały osoby zamieszkujące SOW oraz mieszkańcy Wałbrzycha.

Oddziaływania prawne w latach 2019-2021.

Nazwa oddziaływań	Klienci SOW 2019	Porady zewnętrzne z terenu miasta Wałbrzycha 2019	łącznie 2019	Klienci SOW 2020	Porady zewnętrzne z terenu miasta Wałbrzycha 2020	łącznie 2020	Klienci SOW 2021	Porady zewnętrzne z terenu miasta Wałbrzycha 2021	łącznie 2021
Porady prawne/konsultacje	168	22	180	230	40	270	235	46	281
Zawiadomienia	39	0	39	19	0	19	14	2	16
Inne pisma, pozwy	67	13	70	56	19	75	53	22	75

- **oddziaływania medyczne** - na podstawie porozumienia z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Ośrodek kierował klientki spoza Wałbrzycha wraz z dziećmi na wizyty kontrolne, otrzymywał wsparcie pielęgniarek oraz położnych. Klientki z Wałbrzycha, mimo propozycji wsparcia korzystały z pomocy swoich przychodni rejonowych.

Oddziaływania medyczne w latach 2019-2021

Nazwa oddziaływań	Klienci SOW z Wałbrzycha	Klienci SOW spoza terenu Wałbrzycha	łącznie
2019			
Porady medyczne	61	65	126
2020			
Porady medyczne		30	50
2021			
Porady medyczne	19	30	49

Ponadto klienci SOW korzystali ze wsparcia psychiatrów w Przychodni „Anima” oraz „Cogito” oraz w sytuacjach nagłych z pomocy Oddziału Psychiatrycznego Specjalistycznego Szpitala im. dra A. Sokołowskiego. W roku 2021 pracownicy SOW podjęli 37 interwencji zewnętrznych wobec 21 osób. Osoby te nie wyrażały zgody na pobyt w hostelu SOW.

W roku 2021 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia prowadził oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy. SOW przeprowadził edycję dla osób stosujących przemoc wobec dorosłych, oraz osób stosujących przemoc wobec dzieci.

W roku 2021r odbyły się dwie edycje programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.:

- dla dorosłych osób stosujących przemoc w rodzinie wobec dorosłych – 60 godzin zajęć grupowych. 20 osób zgłosiło się do Programu. Program ukończyły 3 osoby
- dla rodziców krzywdzących dzieci- 60 godzin. W zajęciach udział wzięło 12 osób, żadna z osób nie ukończyła Programu.

Tematyka zajęć obejmowała:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem tej przemocy.
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia w rodzinie.
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie.
- uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie faktu stosowania tej przemocy.
- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.

- zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.

Program prowadzony był w formie indywidualnych i grupowych oddziaływań korekcyjno– edukacyjnych, które rozpoczęły proces zmian postaw i zachowań przemocowych. Ponadto SOW przeprowadził oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne dla osób które w latach wcześniejszych ukończyli *Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie*. W roku 2021 odbyła się jedna edycja programu oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych, 30 godzin zajęć grupowych , w których udział wzięło 9 osób. Program ukończyło 7 osób.

W roku 2021 SOW realizował superwizję dla realizatorów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych z terenu Dolnego Śląska. Ponadto w została zorganizowana superwizja dla pracowników SOW.

Systematycznie współpracujemy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, w szczególności z działem Profilaktyki Uzależnień, ośrodkami pomocy społecznej z terenu Dolnego Śląska oraz przychodniami zdrowia, sądami, kuratorami, Prokuraturą oraz Policją.

Podsumowanie

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wałbrzych wzorem lat ubiegłych były realizowane na wszystkich niezbędnych poziomach.

Na terenie Gminy Wałbrzych funkcjonują instytucje zapewniające wszechstronną pomoc rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie. Osobom stosującym przemoc w rodzinie zapewniana jest możliwość uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym.

Podjęmowane były liczne działania profilaktyczno – edukacyjne skierowane bezpośrednio do mieszkańców w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, czy przerywania przemocy.

Instytucje i podmioty starały się maksymalnie wspierać osoby i rodziny będące w trudnej sytuacji życiowej, ze szczególnym uwzględnieniem osób najsłabszych, w tym dzieci i młodzież, osób niepełnosprawnych i starszych.

Wnioski na dalsze lata realizacji Gminnego Programu.

- Kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami, podmiotami – głównie policją, ośrodkami pomocy społecznej, służbą zdrowia, oświatą, prokuraturą, sądem, kuratelą oraz gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Rozwijanie partnerskiej współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym.
- Podnoszenie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a głównie szeroko pojętej edukacji rodziców/opiekunów w zakresie budowania relacji bez przemocy, edukację osób doświadczających przemocy.
- Realizacja przedsięwzięć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach.
- Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się działaniami w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie poziomu wiedzy nabytej na szkoleniach, warsztatach, konferencjach, seminariach itp.
- Wspieranie działalności świetlic w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Udział w kampaniach promujących relacje międzyludzkie bez stosowania przemocy.